

Diagnostiek bij mensen met EVB+

Een overzicht van diagnostische instrumenten die ingezet kunnen worden bij mensen met een Ernstige Verstandelijke Beperking en Moeilijk verstaanbaar gedrag

KENNISPLATFORM EVB+

Werkgroep Diagnostiek

Versie 1.0

Maart 2023

Voorwoord

In het Kennisplatform EVB+ hebben verschillende organisaties binnen Nederland hun krachten gebundeld rondom het leven van en de zorg voor mensen met een Ernstige Verstandelijke Beperking en Moeilijk verstaanbaar gedrag (EVB+). Er zijn verschillende thema- en werkgroepen actief. De Werkgroep Diagnostiek houdt zich bezig met de diagnostische instrumenten die ingezet kunnen worden bij mensen met EVB+. De leden van de Werkgroep Diagnostiek bekleden binnen een VGZ-organisatie in Nederland de rol van gedragsdeskundige, coach of zijn ervaren begeleiders. Zij hebben hun kennis gebundeld om een overzichtelijk document op te stellen.

In dit document zijn de diagnostische instrumenten beschreven die kunnen worden ingezet bij mensen met EVB+. De diagnostische instrumenten zijn onderverdeeld in verschillende rubrieken zodat duidelijk is bij welke vraag welke instrument ingezet kan worden. Op deze manier hebben we getracht een bruikbaar overzicht te maken van de beschikbare diagnostiek die kan worden ingezet bij mensen met EVB+.

Voor u ligt de eerste versie van dit document. De werkgroep neemt zich voor om dit document bij te houden en met regelmaat te actualiseren. Wij wensen u veel gebruiksplezier.

Werkgroep Diagnostiek

Sophie	De Beijl	Hartenkamp Groep
Renate	Mellema	Cosis
Sofie - Louise	Schouten	Esdégé-Reigersdaal
Sophie	Tönjann	Gemiva
Marieke	Gensen	Cello
Rene	Wolswinkel	Zideris
Tine	Timmermans	Koraal
Fieke	Janssen	Daelzicht

Deze inhoudsopgave is verwijzend. Door te klikken op de tekst, komt u direct bij de informatie over dit instrument

Inleiding	4
Rubriek 1. Verstandelijke mogelijkheden	5
<i>Bayley-III-NL</i>	6
<i>Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest 2 ½ - 7</i>	7
<i>WPPSI – Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence</i>	8
Rubriek 2. Adaptief gedrag	9
<i>Vineland Screener 0-6 jaar</i>	10
<i>Vineland-Z 0-6 jaar</i>	11
<i>Vineland-3-NL</i>	12
Rubriek 3. Gezondheid	13
<i>Rotterdam Eldery Pain Observation Scale (REPOS)</i>	14
<i>Sensory Profile – NL ouder vragenlijst 4 t/m 12 jaar (SP-NL-4-12)</i>	15
<i>Angst, Depressie en Stemming Schaal (ADESS)</i>	16
<i>Autisme Diagnostisch Interview-Revised (ADI-R)</i>	17
<i>Autisme- en verwante stoornissenschaal voor zwakzinnigen revisie (AVZ-R)</i>	18
<i>Dementieschaal voor mensen met een verstandelijke handicap (DSVH)</i>	19
<i>Observatielijst Ouder wordende Bewoner (OOB)</i>	20
<i>Schaal voor het schatten van het Sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau-revisie (ESSEON-R)</i>	21
<i>Schaal voor Emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Revised (SEO-R²)</i>	22
<i>Schaal voor Emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Verkort (SEO-V)</i>	23
Rubriek 4. Context	24
<i>Prikkels in en om de woning – checklist</i>	25
Rubriek 5. Ontwikkelingsverloop en Ontwikkelingsfactoren	26
<i>Anamnese Interview</i>	27
Rubriek 6. Probleemgedrag	28

<i>Behavior Problems Inventory-01 (BPI-01)</i>	29
<i>Consensusprotocol Ernstig Probleemgedrag (CEP)</i>	30
<i>Vragenlijst Functies Probleemgedrag (VFP)</i>	31
Nawoord	32

Inleiding

In dit document wordt een overzicht gegeven van de diagnostische instrumenten die kunnen worden gebruikt voor en bij mensen met EVB+ (ontwikkelingsleeftijd tot 4 jaar). Voor de totstandkoming van dit overzicht is uitgegaan van de [Richtlijn Probleemgedrag bij volwassenen met een verstandelijke beperking](#) (bijlage C). Er is een selectie gemaakt van de instrumenten die geschikt zijn voor diagnostiek bij mensen met EVB+.

Per diagnostisch instrument wordt een korte omschrijving gegeven. Waar nodig wordt beschreven hoe deze ingezet kan worden voor mensen met EVB+. Daarnaast wordt verwezen naar de mogelijk beschikbare COTAN-beoordeling, actuele bronnen en websites om meer informatie over het instrument te vinden. Terugkerende vindplaatsen voor informatie zijn de volgende: cotanbeoordeling.nl, bergop.info, pearsonclinic.nl en hogrefe.nl.

De diagnostische instrumenten zijn onderverdeeld in verschillende rubrieken, zodat duidelijk is bij welke vraag welke instrument ingezet kan worden. Sommige instrumenten passen wellicht ook in meerdere rubrieken. We hebben ieder instrument steeds in één, naar ons idee de meest 'logische' rubriek, ingedeeld.

De rubrieken die wij hebben gehanteerd, zijn de volgende:

- 1. Verstandelijke mogelijkheden:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van de verstandelijke mogelijkheden van iemand met EVB+
- 2. Adaptief gedrag:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpen kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van de adaptieve vaardigheden van iemand met EVB+. Binnen deze rubriek hebben we nog twee verschillende subcategorieën aangebracht: 1) Algemene adaptieve vaardigheden, en: 2) Communicatieve vaardigheden.
- 3. Gezondheid:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van de gezondheid van iemand met EVB+. Ook deze rubriek is onderverdeeld in verschillende subcategorieën: 1) Biologisch-medische factoren; 2) Psychische factoren, en: 3) Emotionele ontwikkeling.
- 4. Context:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van de context voor mensen met een EVB+.
- 5. Ontwikkelingsverloop en Ontwikkelingsfactoren:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van het ontwikkelingsverloop en de ontwikkelingsfactoren bij mensen met EVB+.
- 6. Probleemgedrag:** In deze rubriek zijn de instrumenten opgenomen die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van het probleemgedrag bij mensen met EVB+.

Rubriek 1. Verstandelijke mogelijkheden

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die helpend kunnen zijn bij het vaststellen of bepalen van de verstandelijke vaardigheden/ mogelijkheden van mensen met EVB+.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

- Bayley-III-NL
- Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest (SON-R 2 ½ - 7)
- Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence (WPPSI)

Bayley-III-NL

Korte beschrijving

De Bayley-III-NL is een diagnostisch instrument wat het ontwikkelingsverloop van jonge kinderen in kaart kan brengen en om kinderen met een ontwikkelingsachterstand te identificeren. Deze intelligentie test, die het algemene intelligentieniveau meet, kan worden afgenomen bij kinderen vanaf 16 dagen tot en met 42 maanden en 15 dagen. Echter kan deze test ook ingezet worden in de EVB+ populatie gezien er dan kan bepaald worden op welk ontwikkelingsniveau desbetreffende cliënt mogelijk functioneert. Het instrument bestaat uit vijf schalen. Dit is taalbegrip, taalproductie, cognitie, fijne motoriek en grove motoriek.

Meetpretentie

De meetpretentie van de Bayley is het algemeen intelligentieniveau

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen van 0 tot en met 42 maanden. Het geeft een heldere beschrijving van de sterke en minder sterke punten in de ontwikkeling van een kind op verschillende domeinen. Het is bedoeld om de vroegkinderlijke ontwikkeling in kaart te brengen bij deze doelgroep maar kan daarnaast ook goed ingezet worden bij de EVB+ populatie.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de Bayley-III-NL beoordeeld als goed op de uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal, kwaliteit van de handleiding en de normen. De betrouwbaarheid en begripsvaliditeit zijn door de COTAN als voldoende beoordeeld. Slechts de criteriumvaliditeit is als zijnde onvoldoende beoordeeld door de COTAN vanwege het feit dat hier geen onderzoek naar gedaan is.

Extra informatie

- cotadocumentatie.nl/beoordelingen/b/14818/bayley-scales-of-infant-and-toddler-development--3e-editie--standaard-/
- pearsonclinical.nl/bayley-iii-nl-bayley-scales-of-infant-and-toddler-development

Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest 2 ½ - 7

Korte beschrijving

De Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest is een diagnostisch instrument wat het algemeen intelligentieniveau van kinderen in de leeftijd van 2 ½ tot en met 7 jaar meet. Echter kan deze test ook ingezet worden in de EVB+ populatie gezien er dan kan bepaald worden op welk ontwikkelingsniveau desbetreffende cliënt mogelijk functioneert. Het instrument is een niet verbale test met 6 subtests. Elke subtest bevat ongeveer 15 items. Er zijn drie redeneer subtests (categorieën, analogieën en situaties) en drie performale subtests (mozaïeken, puzzels en patronen).

Meetpretentie

De meetpretentie van de SON is het algemeen intelligentieniveau.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 2 ½ tot en met 7 jaar. Zowel dove als slechthorende kinderen, allochtone kinderen, moeilijktestbare kinderen, kinderen met een cognitieve achterstand als oudere zwakbegaafde of zwakbegaafde volwassenen.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de SON 2 ½ tot en met 7 jaar beoordeeld als goed op uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal en kwaliteit van de handleiding, betrouwbaarheid, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit. Het enige domein waar de SON onvoldoende op scoort volgens de COTAN zijn de normen.

Extra informatie

- cotadocumentatie.nl/beoordelingen/b/14036/snijders-oomen-niet-verbale-intelligentietest/
- onderwijsdatabank.nl/35240/son-r-212-7-1998/

WPPSI – Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence

Korte beschrijving

De Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence, WPPSI-R, is een test die het algemene intelligentieniveau meer van kinderen in de leeftijd van 2,5 tot en met 7 jaar. Voor de EVB+ doelgroep wordt de test van 2 jaar en 6 maanden tot 3 jaar en 11 maanden gebruikt. De test kan het ontwikkelingsniveau van een persoon met EVB+ weergeven. De WPPSI bestaat uit 7 subtests; Receptieve woordenschat, blokpatronen, plaatjes reeksen, informatie, figuurleggen, dierentuin locaties en plaatsjes benoemen.

Meetpretentie

De meetpretentie van de WPPSI is het algemeen intelligentieniveau van kinderen in de leeftijd van 2 jaar en 6 maanden tot 3 jaar en 11 maanden.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 2 jaar en 6 maanden tot 3 jaar en 11 maanden.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de WPPSI-R beoordeeld als goed op uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal en kwaliteit van de handleiding. De normen, betrouwbaarheid en begripsvaliditeit zijn door de COTAN als voldoende beoordeeld. Enkel de criteriumvaliditeit is als zijnde onvoldoende beoordeeld door de COTAN vanwege het feit dat hier te weinig onderzoek naar gedaan is.

Extra informatie

- cotandocumentatie.nl/beoordelingen/b/15935/wechsler-preschool-and-primary-scale-of-intelligence-fourth-edition-nederlandstalige-versie/
- pearsonclinical.nl/wppi-iii-nl-wechsler-preschool-primary-scale-intelligence

Rubriek 2. Adaptief gedrag

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die helpend zijn bij het vaststellen of bepalen van de adaptieve vaardigheden van mensen met EVB+.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

- Vineland Screener 0-6
- Vineland-Z
- Vineland-3-NL

Vineland Screener 0-6 jaar

Korte beschrijving

De Vineland Screener 0-6 jaar is een diagnostisch instrument om de adaptieve ontwikkeling van een individu in kaart te brengen. Het is een vragenlijst bestaande uit 72 vragen die verdeeld zijn in 4 verschillende subschalen en een totaalschaal. De subschalen zijn:

- Communicatieve vaardigheden
- Sociale vaardigheden
- Dagelijkse vaardigheden
- Motorisch vaardigheden

Het instrument wordt ingevuld door de verzorger. Elke vraag heeft 4 antwoord mogelijkheden. Het instrument wordt gebruikt om te bepalen in hoeverre een kind een adaptieve ontwikkeling doormaakt en of deze overeenkomt met die van leeftijdsgenoten. Daarnaast kan het instrument gebruikt worden om de adaptieve ontwikkeling van mensen met een beperking met een ontwikkelingsniveau beneden de 6 jaar in kaart te brengen.

Meetpretentie

De meetpretentie van de Vineland Screener is het in kaart brengen van de adaptieve ontwikkeling.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 6 jaar.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de Vineland Screener 0-6 jaar op de begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit als goed beoordeeld. Wat betreft de uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal, kwaliteit van de handleiding, en betrouwbaarheid scoort de COTAN de Vineland Screener als voldoende. De normen worden als onvoldoende beoordeeld, gezien de normgroep te klein is en daardoor door de COTAN niet als representatief werd beschouwd.

Extra informatie

- cotadocumentatie.nl/beoordelingen/b/14494/vineland-screener-0-6/
- hogrefe.com/nl/shop/vineland-screener-0-6.html

Vineland-Z 0-6 jaar

Korte beschrijving

De Vineland-Z is een diagnostisch instrument om sociale redzaamheid van een kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking in kaart te brengen. Het is een vragenlijst bestaande uit 225 vragen die verdeeld zijn in 3 verschillende subschalen en een totaalschaal. De subschalen zijn:

- Communicatie
- Dagelijkse vaardigheden
- Socialisatie

Het instrument wordt afgenomen bij ouders, verzorger of begeleider die het individu goed kent. Elke vraag heeft 3 antwoord mogelijkheden.

Meetpretentie

De meetpretentie van de Vineland-Z is het in kaart brengen van de sociale redzaamheid.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen met een verstandelijke beperking en jongeren met een verstandelijke beperking in de leeftijd van 5 tot en met 18 jaar.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de Vineland-Z als zijnde goed beoordeeld op de uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal, kwaliteit van de handleiding, betrouwbaarheid, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit. Het enige onderdeel waar de Vineland-Z volgens de COTAN als zijnde onvoldoende op scoort zijn de normen. De reden hiervoor is dat deze verouderd zijn.

Extra informatie

- cotadocumentatie.nl/beoordelingen/b/13422/vineland-z/
- prodiagnostiek.be/materiaal/Vineland-Z.pdf
- kennisdatabank.efp.nl/instrumenten/vineland-z

Vineland-3-NL

Korte beschrijving

De Vineland-3-NL is een diagnostisch instrument om het adaptief gedrag in kaart te brengen op de kerndomeinen:

- Communicatie
- Dagelijkse vaardigheden
- Sociale vaardigheden en relaties.

Naast deze drie bovenstaande kerndomeinen zijn er nog twee optionele domeinen die afgenomen kunnen worden:

- Motoriek
- Probleemgedrag

Het instrument bestaat in twee vragenlijsten. Een voor ouders, verzorger of begeleider en een voor leerkrachten. Er bestaat van beide lijsten een volledige serie en een verkorte versie. Elke vraag heeft 3 antwoord mogelijkheden.

Meetpretentie

De meetpretentie van de Vineland-3 is het in kaart brengen van de adaptieve vaardigheden.

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen van alle leeftijden en niveaus.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de Vineland-3-NL nog niet beoordeeld.

Extra informatie

- pearsonclinical.nl/vineland-3-nl
- otb.ie/shop/assessments/vineland-3/

Rubriek 3. Gezondheid

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die helpen in het in kaart brengen van de gezondheid van mensen met EVB+. Binnen deze rubriek is ervoor gekozen om subcategorieën aan te brengen.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

1) Biologisch-Medische factoren

- Rotterdam Elderly Pain Observation Scale (REPOS)
- Sensory Profile – NL oudervragenlijst 4 t/m 12 jaar (SP-NL-4-12)

2) Psychische factoren

- Angst, Depressie en Stemming Schaal (ADESS)
- Autisme en verwante stoornissenschaal voor zwakzinnigen revisie (AVZ-R)
- Autisme Diagnostisch Interview Revised (ADI-R)
- Dementieschaal voor mensen met een verstandelijke handicap (DSVH)
- Observatielijst Ouder wordende bewoner (OOB)

3) Emotionele ontwikkeling

- Schaal voor het schatten van het sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau revisie (ESSEON-R)
- Schaal voor Emotionele Ontwikkeling van mensen met verstandelijke beperking – Revised (SEO-R)
- Schaal voor Emotionele Ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking - Verkort (SEO-V)

Rotterdam Eldery Pain Observation Scale (REPOS)

Korte beschrijving

De Rotterdam Eldery Pain Observation Scale (REPOS) is een observatie test die de acute en chronische pijn van volwassenen die niet kunnen communiceren in kaart kan brengen. In eerste instantie is deze test ontwikkeld voor ouderen met dementie. In 2021 is de observatielijst gevalideerd voor volwassenen met een verstandelijke beperking. De observatielijst bestaat uit 10 verschillende gedragingen die typerend gezien worden voor pijn. Een persoon wordt twee minuten geobserveerd en vervolgens geef je punten voor elke gedraging. Daarna wordt de situatie door middel van een beslisboom bekeken.

Meetpretentie

De meetpretentie van de REPOS is acute en chronische pijn.

Doelgroep

Test is bedoeld voor volwassenen die niet kunnen communiceren, ouder wordende cliënten met dementie en volwassenen met een verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de REPOS niet beoordeeld. Echter wordt op bijvoorbeeld de website kennispleingehandicaptensector wel gesproken van een valide en betrouwbaar instrument om pijn te meten bij mensen met een verstandelijke beperking

Extra informatie

- kennispleingehandicaptensector.nl/gezondheid/pijnobservatielijst-repos-rotterdam-elderly-pain-observation-scale
- [innovatiekringedementie.nl/files/gfx/imagemanager/DynamicMedia/Informatie over de REPOS.pdf](https://innovatiekringedementie.nl/files/gfx/imagemanager/DynamicMedia/Informatie_over_de_REPOS.pdf)
- zorgvoorbeter.nl/dementie/zorg/pijn-herkennen

Sensory Profile – NL oudervragenlijst 4 t/m 12 jaar (SP-NL-4-12)

Korte beschrijving

De Sensory Profile – NL is een diagnostisch instrument. Het meet via een oudervragenlijst hoe goed kinderen sensorische informatie kunnen verwerken in alledaagse situaties. De SP-NL bestaat uit 125 items die in 3 hoofdsecties zijn verdeeld: Sensorische prikkelverwerking, modulatie, gedrag en emotionele reacties. Er is ook een verkorte versie van 38 items. De SP-NL geeft een goed beeld van de sensorische prikkelverwerking bij het jonge kind.

Meetpretentie

De meetpretentie van de Sensory Profile is de sensorische prikkelverwerking.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Voor volwassenen met een verstandelijke beperking is de test enkel te gebruiken als zijnde descriptief middel.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de SP-NL op de kwaliteit van het testmateriaal als zijnde goed beoordeeld. Op de kwaliteit van de handleiding heeft de COTAN de SP-NL als voldoende beoordeeld. De uitgangspunten testconstructie, normen, betrouwbaarheid, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit worden door de COTAN als onvoldoende gescoord. De voornaamste reden hiervoor is dat er te weinig informatie gemeld is waaruit blijkt dat deze punten bekeken zijn in het onderzoek en dat hier dus te weinig onderzoek naar gedaan is.

Extra informatie

- pearsonclinical.nl/sensory-profile-nl
- meetinstrumentenzorg.nl/instrumenten/sensory-profile-nl/
- cotandocumentatie.nl/beoordelingen/b/14761/sensory-profile/

Angst, Depressie en Stemming Schaal (ADESS)

Korte beschrijving

De Angst, Depressie en Stemming Schaal (ADESS) is een instrument wat ingezet wordt als screeningsinstrument op de aanwezigheid van symptomen van angst en depressie bij volwassenen met een verstandelijke beperking. Daarnaast kan de ADESS de ernst van depressieve of angstige/gespannen symptomen in kaart brengen. Ook sociale vermijding, wat vaak samen met symptomen van depressie of angst voorkomt worden door de ADESS in de kaart gebracht.

Meetpretentie

De meetpretentie van de ADESS is het screenen op symptomen van depressie, angst en sociale vermijding.

Doelgroep

Test is bedoeld voor volwassenen met een verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de ADESS niet beoordeeld.

Extra informatie

- [bergop.info/ uploaded/vragenlijsten/Vignet-ADESS.pdf](http://bergop.info/uploaded/vragenlijsten/Vignet-ADESS.pdf)
- goudonbeperktgezond.nl/wp-content/uploads/2019/10/ADESS-Angst-Depressie-en-Stemming-Schaal-2.0-1.pdf

Autisme Diagnostisch Interview-Revised (ADI-R)

Korte beschrijving

Het autisme diagnostisch interview (ADI-R) is een instrument wat in interview vorm wordt afgenomen. Het bestaat uit 111 items met een 3 of 4 puntsantwoordmogelijkheid. Beoordeling van huidig gedrag en ooit voorgekomen gedrag wordt hierin meegenomen. Het is een semigestructureerd interview met ouders/verzorgers. Beoordeling autisme volgens ICD-10 en DSM-III-R criteria.

Meetpretentie

De meetpretentie van de ADI-R is autisme/ pervasieve ontwikkelingsstoornis

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen vanaf 2 jaar, jeugdigen en volwassenen.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de ADI-R niet beoordeeld.

Extra informatie

- hogrefe.com/nl/shop/nederlandse-bewerking-van-de-autism-interview-revised
- moniekcoorn.nl/testreview/test-review-autisme-diagnostic-interview-revised-adi-r/

Autisme- en verwante stoornissenschaal voor zwakzinnigen revisie (AVZ-R)

Korte beschrijving

De Autisme- en verwanten stoornissenschaal voor zwakzinnigen revisie (AVZ-R) is een diagnostisch instrument dat ingezet wordt als ondersteuning in de diagnostiek van autisme en verwanten stoornissen. Het is een beoordelingschaal met 12 items betreffende de aan- of afwezigheid van gemiddeld normaal gedrag (contact leggen, actief taalgebruik) of ongewoon c.q. gestoord gedrag (stereotypie- en automutilatie enz.).

Meetpretentie

De meetpretentie van de AVZ-R is ondersteuning van de diagnostiek van autisme en verwante stoornissen, PDD (DSM III R)

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking van 2 tot 70 jaar.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de AVZ-R als zijnde goed beoordeeld op de uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal, kwaliteit van de handleiding, betrouwbaarheid en begripsvaliditeit. De criteriumvaliditeit wordt als voldoende beoordeeld door de COTAN. Enkel de normen worden door de COTAN als zijnde onvoldoende beoordeeld. De reden hiervoor is dat de normen zijn verouderd.

Extra informatie

- cotandocumentatie.nl/beoordelingen/b/14277/autisme--en-verwante-stoornissenschaal-voor-zwakzinnigen---revisie/
- kenniscentrum-kjp.nl/wp-content/uploads/2018/06/Autisme-Verwante-Stoornisschaal-Zwakzinnigen-Revisie-AVZ-R.pdf
- devvp.nl/testinfotheek/autisme-en-verwante-stoornissenschaal-z-revisie-avz-r/
- pearsonclinical.nl/avz-r-autisme-en-verwante-stoornissenschaal

Dementieschaal voor mensen met een verstandelijke handicap (DSVH)

Korte beschrijving

De dementieschaal voor mensen met een verstandelijke handicap (DSVH) is een diagnostisch instrument wat de symptomen die passend zijn bij de verschillende fases van dementie in kaart kan brengen. Het is een observatieschaal bestaande uit 60 vragen die betrekking hebben op het gedrag van de persoon. Vragen hebben betrekking op het 1^e, 2^e, 3^e en 4^e stadium van dementie. Het wordt ingevuld op basis van een gestructureerd interview met bij voorkeur 2 informaten. Daarnaast dient het ook vaak als hulpmiddel bij diagnostiek van dementie.

Meetpretentie

De meetpretentie van de DSVH is dementie.

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen met een verstandelijke handicap.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de DSVH als zijnde goed beoordeeld op de kwaliteit van de handleiding. Voor uitgangspunten van de testconstructie, de kwaliteit van het testmateriaal en de criteriumvaliditeit wordt de DSVH voldoende gescoord door de COTAN. Op de normen, betrouwbaarheid en begripsvaliditeit scoort de COTAN de DSVH als zijnde onvoldoende. De reden hiervoor is dat de normen verouderd zijn en er verder te weinig onderzoek is gedaan.

Extra informatie

- cotadocumentatie.nl/beoordelingen/b/14531/dementieschaal-voor-mensen-met-een-verstandelijke-handicap/
- bergop.info/uploaded/vragenlijsten/vignet-DSVH-2018.pdf

Observatielijst Ouder wordende Bewoner (OOB)

Korte beschrijving

De observatie ouder wordende bewoner (OOB) is een screeningsinstrument die geschikt is voor de ouder wordende inrichtings-bewoners. Deze screening brengt de behoefte aan verpleging en verzorging met betrekking tot het verouderingsproces in kaart. De schaal is bedoeld om veranderingen op te merken die mogelijk worden veroorzaakt door het verouderingsproces en op basis hiervan de behoefte aan verpleging en verzorging vast te stellen. De schaal bevat 31 items met 4 antwoordmogelijkheden. Het wordt onderverdeeld over 4 verschillende subschalen; Alledaagse levensvaardigheden, psychisch functioneren, (on)aangepast reactievermogen en somatiek.

Meetpretentie

De meetpretentie van de OOB is de behoefte aan verpleging en verzorging met betrekking tot het verouderingsproces.

Doelgroep

Test is bedoeld voor de ouder wordende inrichtings-bewoner.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de OOB niet beoordeeld.

Extra informatie

- nahadvies.nl/scorehulpen/

Schaal voor het schatten van het Sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau-revisie (ESSEON-R)

Korte beschrijving

De schaal voor het schatten van het sociaal-emotionele ontwikkelingsniveau revisie is een observatieschaal die bestaat uit 2 domeinen. De sociale ontwikkeling (76 items) en de emotionele ontwikkeling (76 items). De items zijn ondergebracht in leeftijdsblokken. Deze test wordt ingevuld door iemand die goede kennis heeft van het gedrag van de cliënt. Bij voorkeur door een gedragsdeskundige. Het instrument kan worden gebruikt om het niveau van sociaal-emotionele ontwikkeling te bepalen, uitgedrukt in een ontwikkelingsleeftijd van 0 tot 14 jaar.

Meetpretentie

De meetpretentie van de ESSEON-R is het niveau van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen en volwassenen. Ook met een (zeer) ernstige tot matige verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de ESSEON-R als zijnde goed beoordeeld op de uitgangspunten testconstructie, kwaliteit van het testmateriaal en kwaliteit van de handleiding. De normen, betrouwbaarheid, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit worden als zijnde onvoldoende beoordeeld door de COTAN. De reden hiervoor is dat de gegevens te weinig ondersteuning bieden hiervoor en dat er verder te weinig tot geen onderzoek gedaan is naar deze onderdelen.

Extra informatie

- cotandocumentatie.nl/beoordelingen/b/14311/schaal-voor-het-schatten-van-het-sociaal-emotioneel-ontwikkelingsniveau---revisie/
- kennisdatabank.efp.nl/instrumenten/esseon-r
- hogrefe.com/nl/shop/esseon-r-schaal-voor-het-sociaal-emotioneel-ontwikkelingsniveau.html#1+1

Schaal voor Emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Revised (SEO-R²)

Korte beschrijving

De schaal voor emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking (SEO-R²) is een observatie instrument wat de eerste 5 stadia van emotionele ontwikkeling schat aan de hand van 13 verschillende domeinen. De 5 fasen waar het omgaat bij deze test zijn: eerste adaptatiefase, eerste socialisatie fase, eerste individualisatie fase, eerste identificatie fase en de realiteitsbewustwording.

Meetpretentie

De meetpretentie van de SEO-R² is de emotionele ontwikkelingsfase.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de SEO-R² niet beoordeeld.

Extra informatie

- kennisdatabank.efp.nl/instrumenten/seo-r
- graviant.nl/seo-r-kleurenprofiel.html

Schaal voor Emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – Verkort (SEO-V)

Korte beschrijving

De Schaal voor emotionele ontwikkeling van mensen met een verstandelijke beperking – verkort (SEO-V) is een observatie instrument wat bestaat uit 200 binaire items die de eerste 5 stadia van emotionele ontwikkeling beschrijven in 8 verschillende domeinen. Omgaan met eigen lichaam, omgang met emotioneel belangrijke anderen, omgang met een veranderde omgeving – permanentie van object, differentiatie van emoties, omgang met medecliënten, omgang met materiaal – activiteiten, communicatie en affectregulatie. Dit instrument wordt afgenomen middels een semigestructureerd interview met minimaal 2 personen die de cliënt hebben meegemaakt in verschillende situaties.

Meetpretentie

De meetpretentie van de SEO-V is de sociaal-emotionele ontwikkelingsfase.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de SEO-V niet beoordeeld.

Extra informatie

- fortior.info/blogs/schaal-voor-emotionele-ontwikkeling-seo-v/
- samvzw.be/publicaties/seov-schaal-voor-emotionele-ontwikkeling-van-mensen-met-een-verstandelijke-beperking

Rubriek 4. Context

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die helpen bij het verduidelijken van de context bij mensen met EVB+. Door te kijken naar wat bijvoorbeeld externe prikkels zijn of hoe het begeleidingsteam functioneert.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

- Prikkels in en om de woning – checklist

Prikkels in en om de woning – checklist

Korte beschrijving

De prikkels in en om de woning checklist is een screeningsinstrument wat mogelijk storende prikkels in de woning en of woonomgeving van een personen in kaart kan brengen. Deze checklist bestaat uit 16 vragen die worden onderverdeeld in 2 delen (woning en woonomgeving). Van de 16 vragen zijn er een aantal waarbij subvragen zijn.

Meetpretentie

De meetpretentie van de prikkels in en om de woning checklist zijn de storende prikkels in de woning en de woonomgeving in kaart brengen

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen met autisme maar kan ook ingezet worden voor cliënten die autistiforme kenmerken laten zien en niet kunnen communiceren.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de prikkels in en om de woning checklist niet beoordeeld.

Extra informatie

- sononate.nl/informatie/vragenlijsten-voor-het-maken-van-een-prikkelprofiel/
- sononate.nl/wp-content/uploads/2020/05/H_checklist-Prikkels-in-en-om-de-woning- NVA.pdf

Rubriek 5. Ontwikkelingsverloop en Ontwikkelingsfactoren

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die ingezet kunnen worden om de ontwikkeling van mensen met EVB+ in kaart te brengen.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

- Anamnese interview

Anamnese Interview

Korte beschrijving

Het anamnese interview is een interview wat afgenomen kan worden om de gegevens van de voorgeschiedenis van een persoon met een verstandelijke beperking in kaart te brengen en te verzamelen. Het wordt vaak ingezet op voorhand van een neuropsychologisch onderzoek waarbij verklarende hypothese opgesteld worden. Het interview wordt dan meestal bij ouders/verzorgers van de cliënt in kwestie afgenomen.

Meetpretentie

De meetpretentie van het anamnese interview is het verzamelen van gegevens over de voorgeschiedenis van een persoon met een verstandelijke beperking.

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen met en zonder verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft het anamnese interview niet beoordeeld.

Extra informatie

- anneliesspek.nl/dsm-5-interview/
- mesters.nl/Anamnese%20e.d..pdf

Rubriek 6. Probleemgedrag

Onder deze rubriek zijn de diagnostische instrumenten beschreven die ingezet kunnen worden om het probleemgedrag van mensen met EVB+ in kaart te brengen.

De volgende instrumenten zijn beschreven:

- Behavior Problems Inventory-01 (BPI-01)
- Consensusprotocol Ernstig Probleemgedrag (CEP)
- Vragenlijst Functies Probleemgedrag (VFP)

Behavior Problems Inventory-01 (BPI-01)

Korte beschrijving

De Behavior Problems Inventory is een screeningsinstrument dat ingezet wordt als zijnde beoordeling van aanwezigheid, frequentie en ernst van SI, stereotypie en agressief/destructief gedrag. De test bestaat uit 49 vragen met 2 punts-antwoordcategorieën verdeeld over 3 schalen.

Meetpretentie

De meetpretentie van de BPI-01 is het in kaart brengen van de gedragsproblemen van een cliënt.

Doelgroep

Test is bedoeld voor volwassenen met een verstandelijke beperking

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de BPI-01 niet beoordeeld.

Extra informatie

- [Behavior Problems Inventory \(haoliang.me\)](http://haoliang.me)

Consensusprotocol Ernstig Probleemgedrag (CEP)

Korte beschrijving

Het consensusprotocol ernstig probleemgedrag is een screeningsinstrument wat het probleemgedrag van verstandelijk gehandicapten in kaart kan brengen. Het is een handleiding voor het beschrijven en beoordelen van probleemsituaties rond cliënten van de gehandicaptenzorg. De gezamenlijke beschrijving van het probleemgedrag kan een ernstbepaling geven waardoor bij verschillende zorgkantoren een hoger zorgzwaartepakket kan worden aangevraagd.

Meetpretentie

De meetpretentie van het consensusprotocol ernstig probleemgedrag (CEP) brengt het probleemgedrag van een persoon met een verstandelijke beperking en de ernst daarvan in kaart

Doelgroep

Test is bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking.

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de CEP niet beoordeeld.

Extra informatie

- 5dok.net/article/praktische-handleiding-consensusprotocol-ernstig-probleemgedrag
- platformemg.nl/publicatie/consensusprotocol-ernstig-probleemgedrag/

Vragenlijst Functies Probleemgedrag (VFP)

Korte beschrijving

De vragenlijst functies probleemgedrag (VFP) is een screeningsinstrument wat de consequenties van probleemgedrag in kaart kan brengen. Het is een screeningsinstrument wat bestaat uit 25 vragen en items die verwijzen naar verschillende in standhoudende factoren van probleemgedrag.

Meetpretentie

De meetpretentie van de VFP is het in kaart brengen van de consequenties van probleemgedrag. Dus wat is voor de persoon in kwestie de functie achter het gedrag. Wat krijgt diegene voor elkaar door bepaald probleemgedrag te laten zien.

Doelgroep

Test is bedoeld voor kinderen en volwassenen die probleemgedrag laten zien

COTAN-beoordeling

De COTAN (Commissie voor Testaangelegenheden Nederland) heeft de VFP niet beoordeeld.

Extra informatie

- zorgvoorbeter.nl/probleemgedrag-ouderen/stappenplan
- www.kennispleingehandicaptensector.nl/zorg-en-dwang/psychofarmaca-omgaan-probleemgedrag-toolkit

Nawoord

Wij willen namens het Kennisplatform EVB+ alle leden van de Themagroep Diagnostiek bedanken voor hun bijdrage aan dit document. Door de overdracht van kennis en een goede samenwerking is er een document ontstaan dat ingezet kan worden in de begeleiding van mensen met een EVB+ waarin het juiste diagnostische instrument gevonden en gekozen kan worden.

In de toekomst kunnen nieuwe diagnostische instrumenten worden toegevoegd zodat een duidelijk en compleet overzicht van diagnostische instrumenten voor iedereen beschikbaar is.

